

»Meni se fejest
vidi andovski
ritem
življenja«
STR. 2
A, tudi vi
govorite
slovensko
STR. 4-5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. avgusta 2013 ☼ Leto XXIII, št. 32

Prekmurski in prleški paraplegiki v Porabju

Poletje je tudi čas krajših izletov, obiskov in strokovnih ekskurzij. V zadnjih letih veliko društev in tudi organiziranih skupin obiše Porabje, da bi spoznali pokrajino, njeno kulturno dediščino in tudi življenje tukaj živeče slovenske skupnosti. Med njimi je bilo tudi Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije, ki ga je vodila naša sodelavka *Nikoleta Vajda Nagy*.

Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije deluje že 33 let in je sorazmerno velika invalidska organizacija, ki deluje v javnem interesu. Združuje najtežje telesno prizadete invalide, paraplegike in tetraplegike, vezane na uporabo invalidskega vozička. Invalidnost članov so povzročile predvsem prometne nesreče, razni padci, delovne nesreče, bolezni in operacije hrbtenjače. V Društvu paraplegikov Prekmurja in Prlekije imajo trenutno 76 članov, ki živijo na območju 30 občin severovzhodne Slovenije. Cilj društva je povečati socialno vključenost in dvigniti kakovost življenja članstva ter omogočiti enake možnosti za vse. Društvo izvaja posebne socialne programe za člane in njihove svojce ter širšo

Skupinska slika pri gornjeseniški cerkvi

Turisti radi obišejo tudi »Mali Triglav« v Andovcih

javnost.

V petek, 26. julija, se je na izlet v Porabje pripeljalo 15 članov društva, ki so si ogledali znamenitosti v tej pokrajini. Najprej so se

ustavili na Gornjem Seniku, kjer jih je sprejel predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš. Ob njegovem vodstvu so spoznali zbirko v Kūhar-

jevi spominski hiši. To je staro župnišče, zgrajeno pred več kot 200 leti, kjer so prenovljeni župnijski urad, spalnica, jedilnica in nekaj drugih prostorov. V eni sobi so uredili razstavo, kjer so prikazani dokumenti in predmeti iz porabskih župnij. Staro župnišče je poimenovano po nekdanjem župniku Janošu Kūharju. Potem so si ogledali še cerkev sv. Janeza Krstnika, kjer sta nad oltarjem slovenski napis Hvalite Boga vsi narodi in križev pot z napisi v starem porabskem narečju. Po ogledu Gornjega Senika se je skupina pripeljala v Mo-

nošter, kjer si je prav tako ogledala baročno cerkev in slovenski lokalnozgodovinski in narodnostni muzej. Kosilo so si privoščili v hotelu Lipa, nato pa si še ogledali dokumentarni film o Porabju, ki predstavlja vseh sedem porabskih vasi in slovenske običaje na tem območju.

Skupina je bila izredno prijazna, vsi po vrsti so bili dobre volje, nasmejani in polni pozitivne energije, kar je naredilo velik vtis name.

Najbolj pa me je ganila zgodba 28-letnega Ladislava iz Lendave, ki je postal invalid pred petimi leti, ko je skočil v bazen in si ob tem zlomil 5. vretence.

Kljub temu mi je z nasmeškom in velikim optimizmom rekel: »Saj se kaj takega hitro zgodi, ampak bomo iz te situacije potegnili kar se da najbolje«. Ladislav se redno udeležuje programov kluba paraplegikov, od vseh pa mu je najbolj všeč streljanje. Na začetku septembra bo imel operacijo v Avstriji in upa, da mu bodo lahko pomagali, tako da mu držimo pesti in želimo vse dobro, tako kot vsem drugim članom društva.

Nikoletta Vajda Nagy

»Meni se fejest vidi andovski ritem življenja«

Mi, šteri v porabski vasaj žive-mo, dostakrat ranč ne vejmo kak smo srečni, ka smo se sé narodili. Samo te vejmo tau ceniti, če na kakšno dugšo paut demo, pa že komaj čakamo, aj leko domau pridemo. Te mir, tau pokrajino mi, steri smo se tú narodili, ne vidimo, ne opazimo, zato ka smo se tú narodili pa gorrasli. Zato se pa dostakrat ma zgoditi, ka tisti, šteri na izlet pridejo v Porabje, nam tolmačijo, kak je tú vse lepo, kak če bi mi slejpi bili. Tak je tau bilau v Andovci, gda so iz Budimpešte začnili dola-odti mlajši pa školnicke. Tau-ma je zdaj že pomalek dvajsti lejt, ka je Tibor Nemezc küpo eden ram, kama so mlajši na izlete ojdlj. Tej so vsi iz gim-nazije Szinyey Merse Pál bili, štere vsigdar namestnik rav-natelja Gábor Jáki vodi zdaj že več kak šestnajset lejt. Med prvimi mlajši je biu *Gábor Fi-lipov*. On je že davnik skončo šaulo, grato je politolog, dapa nega tašoga leta, ka bi nej pri-šo gnauk, dapa bola večkrat v Andovce. Zdaj sem ga od tau-ga spıtavo, ka zaka. Ka vleče tak fejest njega sé k nam?

- *Gábor, gda si odo ti najpr-
vin v Andovcaj?*

»Leta 1997, gda sem trinajset lejt star biu.«

- *Če se nazaj spomniš, ka so bili tisti prvi občutki, gda si prvič v Andovce prišo?*

»Leko povejm, ka je zame bila lübezen na prvi pogled, pa te je eške nej bilau telefona, nej bilau televizije, dapa tau je nam ranč nej falilo. Tau se mi je tú fejest vidlo, ka so lidgé, vaščani fejest prijazni (kedvesek) bili, nutra so nas pistili v svoje rame, dosta so nam pomagali, kakoli je trbelo, pa ranč tak smo mi tö leko po-magali njim. Dobra ekipa je bila vsigdar v Andovci, pa tau se Gábori Jákini leko zahvali-mo.«

- *Nej je bilau špajсно iz vel-koga varaša v tašo malo ves pridti?*

»Fejest je špajсно bilau, dapa čüd-no je tau bilau, ka je nam varaš spoj nej falijo. Zdaj že vsakši ma mobitel, dapa gda sé pridemo, te ga spoj ne nücamo, tau je tak bi-lau prvin pa zdaj tö. Tak mislim, če se cejli den samo s telefonom spravlaš, te ti zakrije vse drügo, ka je dosta bola važno. Leko povejm, ka sem tú pri vas vido naj-prvin kak se krüj peče, vido sem gater, stare kuče, pa tau je meni dosta bola zanimovo bilau kak kakšna nadeljevanka na televi-ziji.«

- *Je kakša ves v krajini ali kaj drügo, ka ste v tej šestnajstij lej-taj, ka sé odite, eške nej vidli?*

»Tak mislim, ka trno nega, zdaj smo že tak, ka nej samo v An-dovcaj, liki po drügi vasaj nas tö spoznajo, kak v Sakalovci tak na Soli, dapa center nam vsigdar Andovci ostanejo. Kak vaščanom tak nam tö fejest fali, ka nega več krčmé, gde smo se vsigdar srečali z vaščani, vküper pili pa se veselili. Pred tistim smo

aj kak najprvin leko v Andovce pridemo. Ka koli se godi tú v vesi, tau nas vse dosegne, zato ka mi se že malo za Andovčan-e čütimo. Prvin smo na leto gnauk odli, dapa zdaj že dva-krat pridemo pa rejsan je tak,

Gábor Filipov

ka že komaj čakamo, ka smo leko tú.«

- *Kelko vas je v tisti ekipi, steri redno odite v Andovce?*

»Dosta nas je že, šteri redno odi-mo, mammo na facebooki edno skupino pod imenom Andovci

S svojim nekdenšnjim profesorom Gáborom Jákinom v Andovcaj

mi v Budimpešti tašo nikdar nej doživeli.«

- *Ka vas tak fejest vleče v Andov-ce, ka zdaj že šestnajsto leto sé odite?*

»Kak sem že pravo, tú v krajini, ka se je dalo, že smo vse pogled-nili, dapa mi sé že tak pridemo kak če bi domau prišli, zato nas pa briga s kom ka se je zgaudio, sto se je naraudo ali prišo v ves. Vse tašo nas briga kak tiste, šteri že tú živejo, zato pa Gábor nam tau vse tapovej, on bola nagausti odi. Pa tau te nas eške bola vleče,

pa te tak komuniciramo eden z drugim. Tak mislim, ka dočas de v Andovci stala Nemezcova domačija, dočas mo odli. Če bi tau nej bilau, ranč ne vejmo, ka bi delali, kama bi odli.«

- *Tak mislim, k tauma, ka ste tak fejest »zalübleni«, je trbelo zato vašoga školnika Gábora Jákina tö.*

»Brezi njega bi vejn nikdar nej odo v Andovcaj, zato ka on je nam tapravo, kak dobro pa lepo mesto je tau, ka vse si leko po-glednemo, kak zanimivo baude

tau za nas. Leko povejm, ka on nas je nagučo, aj sé pridemo, zdaj je pa že tak, ka brezi nje-ga odimo sé, dapa najbaukše je zato tak, če je on tö z nami.«

- *V tej šestnajstij lej-taj, ka sé odiš, ka se ti je najbola vidlo ali ka se te je najbola dotek-nilo?*

»Najbola uživam v tom, gda sem sam v gauški, pa se samo tak šetam, gledam naravo pa živali. Drügi je andovski ritem, ka se meni fejest vidi. Moja služ-ba je taša, ka cejli den bežim pa sem v stresu, tú pri vas tašo nega, vsakši čas ma pa mirno žive. Ranč gnes se je Gábor heco, ka tú v Porabji eške bančni automati bola pomalek pejnaze vödavajo kak pri nas v Budimpešti. Tú pri vas lüstvo bola dožive svojo življenje kak pri nas, gde vsakši samo beži pa nikdar nejma časa. Te mir samo pri vas leko doživem, zato tak rad sé odim.«

- *Tebi je nej bilau špajсно, gda si najprvin sé prišo, ka se lüstvo slovenski pogučava?*

»Nej, zato ka dja zavolo rodbine malo gučim rusiški, pa namé je tau nej mautilo, spoj pa zato, ka dosta vse sem razmo. Meni se, kak zvünejšnjomi tak vidi, ka Andovčani so eden zaprejtj krog, pa eden tihinec težko pride ta nutra. Dapa če že gnauk v te krog nutra staupiš, te se tau že cejlak spremeni, pogučavajo se s teuv, prijazni so pa ti poma-gajo, če trbej.«

- *Gda si sé prišo, nejsi emo tašen filing kak v filmaj Ku-storice?*

»Absolutno, nikdar ne pozabim, ka gnauk smo prišli v zimi, pa v Števanovci ranč niša prireditev bila. Gnauk je samo prišo eden autobus, lüstvo je dolazoska-kalo z njega, pa so nas s pitim ponüjali. Ranč tak kak v tistom filmi režisera Kušturice z na-slovom Macskajaj. Tau se dobro sponim, ka vküper z njimi smo se dobro napili, tak ka je irreal-no doživetje bilau.«

- *Tak mislim, dobro je tau, ka pridejo taši v ves kak ste vi,*

pa nam malo oči odprejo, aj bola cenimo tau, ka tú leko živemo.

»Po ednom tali tisti, ka tú živi-jo, vidijo na našom obrazi, kak fejest se vidi nam tú v Andovci. Po drügom tali je pa rejsan tak, ka mi bola vidimo te lepote, ka je oni, zavolo tauga, ka so tú gorrasli, že ne vzemejo vpa-met. Dapa mi smo s tejm ranč tak v Budimpešti, da nam drügi pripovejdajo, kak lepo mesto je tau. Vejmo, ka je lepo me-sto, dapa ovak ga doživemo, če kama demo, kak tisti, steri na leto gnauk ali še bola rejdko pridejo v glavno mesto.«

- *Gda si skončo gimnazijo, kama si üšo študirat?*

»Po gimnaziji sem zgodovino pa politologijo študiro, zdaj pa delam kak politični analitik (Magyar Progresszív Intézet).«

- *Ka misliš, daubo si kakšen plus od tauga, ka sé v Andov-ce odiš na izlete?*

»Dosta vse, od tauga bi cejli den leko pripovejdo, cejlak ovak gledam na naravo, na vas, na pavre. V Andovci različne stvari vidiš ovak, iz druge peršpek-tive, pa s tauga sem dja dosta profitiro. Če gledamo tau, ka edni lidgé se fejest ne marajo, dapa posaba je itak rad maš, zato ka so dobri lidgé.«

- *Gnauk, eške v srejdnji šauli si piso od tauga ka »Orfalu jelenség« (pojav Andovci), ka tau znamenüje?*

»Tau je nika tašo, ka ne moreš taprajti, tau je edno čütenje, ka leko samo tú doživiš. Na tau ti povejm edno peldo. Gnauk je eden učenec zamüdo cug, gda smo sé v Andovce šli, pa je doma velko nevolu zagno, dočas je traubo, ka so ga stariške dolapripelali v Andovce. Gda je vö z autona stauapo, stariške so ga pitali, ka leko tú dela, on je natau samo telko pravo, ka nikanej. Na, tau je Orfalu jelen-ség, pojav Andovci. Ne vejš ta-prajti, tau moraš doživeti, dapa potejn se pa od njega ne moreš več rejšiti.«

Karči Holec

Galerija Murska Sobota: Lojze Spacal

MATRICA – GRAFIKA – SLIKA

Do 21. avgusta bo v soboški galeriji na ogled razstava Matrica – grafika – slika, slikarja in grafika Lojzeta Spacala (1907–2000). Letos so v Sloveniji predvidene tri različne razstave Spacalovih del, po murskosoboški bo razstava septembra v Koroški galeriji likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu in decembra v galeriji Prešernovih nagrajencev v Kranju.

Lojze Spacal, rojen v Trstu v Italiji, je najpomembnejši slikar povojnega časa v Sloveniji. Umetniški licej je končal v Benetkah in bil nekaj časa profesor risanja v Rimu. Imel je velik vpliv na generacije mladih likovnih umetnikov. Za grafični in slikarski opus je leta 1974 prejel Prešernovo

nagrado. Spacalova dela, vrsta grafik v Sóboti, se navezuje na Kras,

Zaljubljeni koli; Razstava grafik Lojzeta Spacala v Murski Soboti: Matrica – grafika – slika

na kraško tematiko: Kraška pregrada, Kraška skrinja in druga dela. Direktor Galerije Robert Inhof poudarja, da

Spacalova dela spodbujajo premišljevanje in čudenje, to sta elementa, ki se vlečeta

skozi celoten opus; sočutje do nekoga in začudenje, ki ga povzroči slika.

eR

Pismo iz Sobote

Naše mourdje

Ja, liblene moje, dragi moji, naše malo slovensko mourdje je tak nagnouk gratalo trno velko. Nej, nejsmo ga vóftegnoli, nejsmo se v njega posújkali, ka bi ga več bilou. Nika takšoga smo nej napravili. Samo tou je gé, ka je Hrvaška nut stoupila v EU. Na, tisti najbolje prejniji v Evropi so jo nut vzeli, una pa je prajla: »Trno fala lejpa!«

Kak se je tou vse z našo sousedico pa EU zgodilo, je naše malo mourdje tak nagnouk velko gratalo. Eške včera smo gučali, ka mo šli na tihinsko mourdje. Zdaj več toga nega! Zdaj je tou EU pa mo po tej ojdli na domanje mourdje. Ednim tou trno v nous dé. Neškejo pa neškejo ojditi na domanje mourdje. Kak pa se tou čuje, ka nekaj dé na domanje mourdje, prosim vas? Dosta bole lejpo pa gizdavo se čuje, ka nekaj dé na tihinsko mourdje, nej pa na naše. Eške skur včera so leko glave visko zdigavali, steri so prejk granice šli na mourdje. Gnes je tomi več nej tak.

»Na, bar nas nedo več na granici gledali, ka si za gesti pa za piti ta prejk pelamo. Zdaj mo si

cejlo svinjou pelo na mourdje pa aj se v rit vgejo, če škejo,« je veseli naš poštaš.

»Ge pa sploy več nemo ta ojd. Nikak nej! Bole mo šou v Grčijo. Tam mo...« je nej zgotouvo mesar Laci, ka ga je že brz dola stavo vórar Božo.

»Ne motaj! Vej pa je Grčija tó v EU. Tou znamenúje samo tou, ka je njivo mourdje ranč tak naše. Ja, tou je vse naše, ka boš vedo!«

Po tej je v krčmej vse tiúma ostanolo. Vsiški si je svoje brodo. Vsiški si je svoje brodo, dokejč je nej na kafej prišla bautošica Greta.

»Ka, pokapanje mate,« nas je poglednola. »Vej je pa tak lejpi den, vi se pa tak držite, kak bi vam stoj krepek prpeu v zadnjo nut potisno. Ge pa sam tak dobre vole, ka vam tou sploy ne morem prajti. Z našim sva nut plačala dopust. Deva na mourdje, na Hrvaško,« je rejsan vse cvela od sreče.

»Ka je pa tou kaj takšoga? Vej je pa tou zdaj po novom naše mourdje tó. Ka ti rejsan nika ne pouniš,« njoj je tak bole groubo ta povedo krčmar Pišti.

Greta je malo brodila pa je po tej več nika nej cvela. Povejnola je pa je ta pozabila kafej spiti. Sto vej, kak bi eške tak dugo sejdli, če bi nej poštaši nika najbolje normalnoga na pamet prišlo.

»Čújte? Pa de zdaj na toum našom mourdji kaj bole falo, kak pa do tejsa mau? Ge si brodim, ka bi moglo biti. Vej pa doma je vsigdar bole falo, kak pa na tihinskom, ka nej?«

Zdaj se je cejla krčma gor zvužgala. Takša debata je gratala, ka že dugo nej takša. Edni so vedli vse d toga, drugi pa eške več. Na konci je vórar Božo črto potegno.

»Pogliente! Tak bou, kak mo mi škeli. Tou je zdaj tó naše mourdje, tou vsi vejmo. Pa nikak nemo dopistili, ka mo na našom mourdji drago geli pa pili. Tou dun ne dopistimo! Pa tak de v Grčiji, na Talanskom, v Španiji pa eške vseposedi, gé je ge naše mourdje.«

Po tej smo eške bole velki gratali. Kuman zdaj smo začnoli broditi, kakšo velko mourdje mamo. Vaj, kak je tou lepou!

MIKI

Življenjske zgodbe (2)

Dvej kratke zgodbe

V prejšnji številki ste leko šteli o žitki Juli Horvath iz Sakalauvec, stera mi je pripovedala tau kratko štorijo. Druga štorija je pa meni na pamet prišla o njenom oči.

»Hvalen bojdí Jezuš Kristuš«

»Moj oče so imeli eštje ednoga brata, po imeni Karolya. Njegova žena je z Dolejnoga Senika bila, onadva sta tó velko držino ranila, mejla sta osem mlajšov. Te človek je duga lejta v Varaš v ciglence odo delat. Pejški je odo prejk po Celine, gde je bila pejška paut, potistim pa tadola po Slovenskoj vesi, pa je že tam bijo. Nej

je znau pisati pa nej šteti. Eden zranek je trno rano prišo, ka je eštje prejdjen ciglenc nej tam bijo. Čújo je, ka v pisarni (iroda) trno cinga telefon, dvera so pa oprejte bile. Brž notra išo, gorvzejo telefon pa je čújo, ka na drugom konci nakak pravi: halo, tū Pápa. Človek nej znau, ka na Vogrskom geste edno mesto, steri se zové Pápa. On je mislo, ka rimski sveti oče zovejo pa se je brz poklono: Hvalen bojdí Jezuš Kristuš. Nej je lagvo naredo, dapa potistim je ta štorija na njem ostala, dosta so ga vlejkli, hejcali z njauv.

Palinka pa svečana voda
Julina oča, gda je v gauško ojdio delat, je vsikši zranek k nam prišo, gda je vzima

strašno mrzlo bilau, ka se je malo segrejvo. Naš ram je bijo najslejdjen v vesi, Trnjoštji so ma gunčali. Tam je čako djagara (logara), staroga Tóth Pištana. Eden zranjek je človek zamúdo pa je djagar prvi prišo, Mojomi oči je pravo: Vejte ka, vert, zdaj vózdelava z njim. Prineste dve kupice, v edno vlejte

Juli Hahn s svojim vnukom

palinko, v drugo pa svečano vodau. Pa obadve na sto dola dejte. Človek pride, djagar pa ma pravi: Vidiš, kak dober človek so Čuk bači, palinka že na stauli stoji. Zdaj va pa pila na zdravje. Djager palinko, srmak človek pa svečano vodau z enim šlukom gor poženeta. Gda človek požre, te vpamet vzeme, ka so ga znaurili. Djager se je pa tak smedjau, ka so ma vse skunze tekle po obrazi. Pa pravi srmatja: Zdaj si svečano vodau spijo, nemaš nikše bojznosti, ka de te vrag odneso, ka se vrag boji svečane vodé. Dapa potistom so moj oče vlejali eštje dve kupice palinke pa se je človek tó vózmiro z djagram.

EMA Sukič

OD SLOVENIJE...

Nadžkofa Stres in Turnšek odstopila

Papež Frančišek je pozval k odstopu in tudi sprejel odstop mariborskega nadškofa Marjana Turnška ter ljubljanskega nadškofa in metropolita Antona Stresa.

Odločitev sta sporočila na tiskovni konferenci Slovenske škofovske konference skupaj z apostolskim nuncijem Juliuszem Januszem. Stres je pojasnil, da je ta poteza povezana s težkim gospodarskim stanjem mariborske nadškofije. Upa, da bo pripomogla k obnovi življenja Cerkve.

»Finančni zlom družb, povezanih z mariborsko nadškofijo, meče že več kot dve leti svojo senco na velik del življenja Katoliške cerkve v Sloveniji in otežuje njeno poslanstvo v slovenski družbi,« je dejal Stres in razkril, da so mu izhajajoč iz tega dejstva odgovorni pri Svetem sedežu v Rimu 29. aprila letos sporočili osebno povabilo papeža Frančiška, naj se odpove službi nadškofa. Anton Stres je povabilo sprejel in se dogovoril, da to stori takrat, ko bodo opravljene tekoče pastoralne dejavnosti.

»Na koncu vsem, ki so tako ali drugače prizadeti zaradi finančnega zloma mariborske nadškofije, izrekam iskreno obžalovanje in se ponovno opravičujem za svoj del odgovornosti pri tem,« je izjavil Stres in obenem skupaj s Turnškom odločno zanikal, da bi bila glavna krivca za razmere, ki so pripeljale do finančnega zloma. Tudi Turnšek se je v govoru opravičil za nastalo stanje. Nuncij Janusz je poudaril, da je ta korak znak pokorščine papežu ter enotnosti Cerkve. Apostolski administrator ljubljanske nadškofije je dozdejšnji novomeški škof Anton Glavan, mariborsko nadškofijo pa bo vodil celjski škof Stanislav Lipovšek. Stres in Turnšek sta se tako pridružila že kaznovanim za afero, nekdanjemu ravnatelju nadškofijske gospodarske uprave Mirku Krašovcu, ki se je moral aprila letos umakniti v samostan Šentpavel na avstrijskem Koroškem, in predčasno razrešenemu mariborskemu nadškofu Francu Krambergerju.

Že nekaj let imam stike po E-pošti z očetovo svakinjo, ki živi v ZDA. Anna Horvat (rojena Fehér) je bila rojena v Székesfehérváru in je bila stara 14 let, ko sta s sestro leta 1956 pobegnili v Avstrijo. V ZDA je prišla leta 1957 in tam spoznala najstarejšega brata mojega očeta, Štefana, ki je prav tako leta 1956 pobegnil iz Madžarske. Umril je leta 2006, ko je bil star 77 let. V ZDA živi tudi sestra mojega očeta, moja teta (Ana Horvat Dončec). Svakinji sta se letos odpravili v Evropo.

Na Madžarskem sta bili že nekajkrat, toda v Švici, kjer živi moj oče, še nista bili. Januarja 2013 sva se z očetovo svakinjo dogovorila, da bosta junija prišli v Švico. Tako sta potem junija prispeli na züriško letališče, kjer sva ju pričakala z očetom. Oče je bil zelo vznemirjen in neučakan, obenem pa tudi vesel, saj že 25 let ni videl svoje sestre. Nazadnje sva bila na obisku v ZDA leta 1989. Moj oče je bil rojen v Števanovcih leta 1935, njegova sestra pa leto za njim, tako da sta skupaj odraščala.

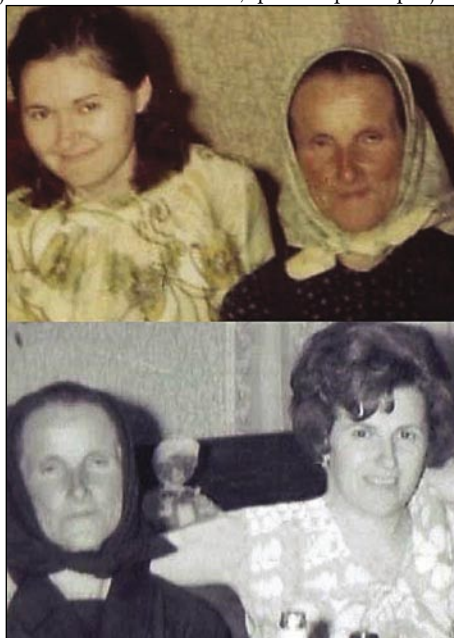
V družini mojega očeta je bilo devet otrok (dva najstarejša sta že umrla). Med revolucijo na Madžarskem leta 1956 je družina razpadla, nekateri so zbežali v Avstrijo. Moj oče je bil med revolucijo vojak v Esztergomu. Redno vojsko je začel služiti leta 1955 in bi moral odslužiti dve leti. Leta 1956 je ruska vojska zasedla njihovo vojašnico, madžarska vojska se je morala predati. Tisti večer je oče skupaj z drugimi vojaki oddal svoje orožje v vojašnici

in odšel proti mestu Győr. Sploh ni vedel, kaj bo z njim. Bil je velik kaos v državi. Največ vojakov se je odpravilo domov. Tudi moj oče je bil namenjen v Števanovce. V Győru so prebivalci vojakom

Oče v vojaški uniformi s sestro Ano v Števanovcih l. 1956

dali denar, da bi lahko odpotovali. Vsi njegovi vojaški tovariši so stanovali v okolici Győra, večina jih je odšla domov, potem pa naprej v

V Števanovcih na začetku 70. let. Moja babica Šoulin Nani s svojo snaho Ano Fehér Horvat (zgoraj). Babica s svojo hčerko Ano Dončec Horvat (spodaj).

Avstrijo. Oče je z nekim tovarišem potoval naprej proti Sombotelu. Pot do Sombote-

A, tudi vi govo

(Kako lahko materins

la je trajala 2-3 dni, kajti šla sta peš, le tu pa tam so ju vzeli na kakšen tovornjak, ki ju je peljal 20-40 km. Od Sombotela je moral oče sam do Monoštra. Bilo je pozno zvečer, vlaka ni bilo nobenega. Oče je zaprosil strojevodjo, naj ga odpelje do Monoštra. Ta ga je za denar, ki ga je oče dobil od ljudi v Győru, samega odpeljal. Očetu je rekel, da bo med Körmendom in Monoštrom upočasnili lokomotivo, zavrl, on pa naj skoči z vlaka in pobegne v Avstrijo, kajti v Monoštru na železniški postaji bodo verjetno tudi graničarji. Toda oče ni želel pobegniti, temveč iti domov v Števanovce k staršem. Iz Monoštra je šel peš prek Židove po gozdu do Števanovcev. Starša sta že spala, saj je bila ura tri ponoči. Nista mislila, da bosta še srečala svojega sina, ampak sta bila prepričana, da je že pobegnil v Avstrijo ali je kot vojak v težavah zaradi revolucije. Starši so mu povedali, da so sestra (Ana Horvat Dončec) in dva brata (najstarejši brat István in mlajši brat Vendel) že pobegnili v Avstrijo. Naslednji dan je oče opazil in se tudi ustrašil prazne vasi, kajti veliko ljudi je pobegnilo. Skoraj vsi sosede (Šouline hiše) so odšli. Oče je bil v negotovosti, ni vedel, kaj naj stori. Po radiu so pozivali vojake, naj se vrnejo v vojašnice. Veliko je razmišljal, kaj naj naredi, kajti domovine ni želel zapustiti, bil pa je tudi negotov, kaj se bo z njim zgodilo, če se bo vrnil v vojašnico. Števanovski poštar, ime mu je bilo Balaž, mu je svetoval, naj gre čez mejo, ker se tu ne obeta nič dobrega. Oče se je dogovoril z dvema prijateljema, Vendelom Rūšičem in Jožefom Pinterjem, da se srečajo v središču vasi, skozi gozd odidejo do Sakalovcev in tam čez v Avstrijo. Ko so šli po gozdu, so srečali gospoda župnika Markoviča,

ki se je vračal iz Sakalovcev, kjer je imel mašo. Ta jim je želel vso srečo in jih opozoril, naj bodo previdni, ker tu in tam so že tudi na meji ruski vojaki. V temi so prispeli do Modincev/Mogersdorfa, tam so potrkali na vrata neke hiše. Domačini so jim ponudili pijačo, kmalu je prišel avstrijski policist, ki jih je odpeljal naprej do Ženavcev/Jennersdorfa. Naslednji dan so se potem z vlakom odpeljali do mesteca Kapfenberg v bližini Gradca. V Kapfenbergu je bilo veliko pooblaščenecv iz raznih zahodnih držav, ki so urejali, koliko beguncev sprejme določena država. Ker je transport z begunci že naslednji dan odpeljal v Švico, se je oče z dvema števanovskima prijateljema prijavil za Švico. Preden so odpotovali, so se malo sprehajali po Kapfenbergu. Pot jih je privedla do mesarije in sline so se jim pocedile, ko so zagledali šunke, klobase in druge dobrote, ki jih že dolgo niso jedli. Oče je želel stopiti v trgovino, toda prijatelja sta ga opozorila, da za forinte nič ne bo dobil. Toda moj dedek mu je dal pred pobegom dva dolarja, saj se je očetova teta že leta 1910 odselila v Ameriko in je tu pa tam poslala domov kakšne dolarje, da bi pomagala družini. Oče in prijatelja so se v trgovini seveda pogovarjali slovensko. Naenkrat se je slovensko oglasil kapfenberški mesar. »A, tudi vi govorite slovensko?« jih je vprašal. Zanimalo ga je tudi, od kod so. Oče mu je povedal, da so iz okolice Monoštra. Mesar, ki je bil Prekmurec, je očetu povedal, da je na gradu begunski tabor, kjer je veliko beguncev iz Madžarske. Tudi moja dva brata in sestra so pobegnili pred nekaj tedni, je dejal oče. Mesar ga je prosil, naj zapiše imena in priimke svojcev, in je poslal svojega sina na grad. Kmalu je mesarjev sin pri-

... DO MADŽARSKE

(... DO MADŽARSKE)

šel nazaj z očetovim mlajšim bratom Vendelom Horvatom. Tako se lahko moj oče zahvali svoji materinščini, da se je srečal z bratom in sestro. Preden je oče pobegnil iz Števanovec, mu je soseda (Vrnji Šolin/Kovačin) dala fotografijo dveh svojih otrok, češ naj jo da njenemu možu, ki je pobegnil z očetovima bratom in sestro. Seveda, če jih bo srečal. Na srečo je bil tudi сосед v begunskem taboru v Kapfenbergu. Zaprošil je očetovega mlajšega brata Vendela, naj se vrne v Števanovce in pomaga čez mejo njegovi ženi in otrokoma. Vendel je bil takrat star 16-17 let in so verjetno mislili, da ga kot najstnika ne bodo tako strogo obravnavali, če ga dobijo na meji. S pomočjo Vendela so potem »združili« Vrnjo Šoulino družino. Vendel pa se je res izkazal. In lahko rečemo, da je zaradi svojega slovenskega jezika oče lahko srečal svoja brata in sestro, Vrnja Šoulina družina pa je lahko bila spet skupaj. Če se v

ga prosila, naj ostane doma. Tako je Vendel pomagal, da je družina Vrnjega Šoulinoga Joškana srečno prišla čez mejo v Avstrijo, sam pa se je vrnil k materi v Števanovce. Posred-

Moj oče Jenő Horvat s svojim najstarejšim bratom Štefanom Horvatom v ZDA leta 1989

no se torej lahko moja babica zahvali slovenski materinščini, da je nazaj dobila enega od sinov. Kajti nobeni materi ni

sestra Ana in brat István sta leta 1957 odpotovala v Ameriko, kjer sta bila najprej v begunskem taborišču. Za brata je varščino plačal neki delodajalec madžarskega rodu in mu dal delo v državi New York. Sestro Ano je k sebi odpeljala tista njena teta, ki je leta 1910 odšla v Ameriko iz Števanovec. Ana je dve leti živela v državi Virginia, nakar je odšla v Chicago, od tam v državo New Jersey, kje se je poročila z Imrejem Dončcem. Tudi on je bil iz Števanovec, toda že na začetku petdesetih let je pobegnil v ZDA. Očetov brat Štefan je v državi New York spoznal Madžarko Ano Fehér in sta se tudi poročila. Tudi moj oče je

bratje in ena sestra – pobegnili iz Števanovec. Ko so prestopili mejo, se jim še niti sanjalo ni, kam jih bo popeljala njihova usoda. Eden se je vrnil domov v Porabje, eden je odšel v Švico, dva sta pristala v Ameriki (ZDA). Fizična razdalja med njimi je bila zelo velika. Oče mi je še kot otroku večkrat pripovedoval, kako so se srečali v Kapfenbergu v Avstriji. In četudi je brata in sestro videl le za kratek čas, mu je bilo to v veliko veselje in zadovoljstvo. Za takratne skupne trenutke se lahko zahvali svoji materinščini, porabskemu slovenskemu jeziku. Tisti trenutki, ki jih je preživel z bratom in sestro, so mu v kaosu revolucije pričarali dom in domovino, domačnost, preden so vsi nadaljevali svojo pot v tuji svet. Tudi materinščina mu je pomenila dom. Mislim, da ni bilo naključje, da ga je usoda odpeljala prav v trgovino, katere lastnik je tudi govoril slovensko, k slovenskemu (prekmurskemu) mesarju v

V ZDA leta 1989 (z desne) oče Jenő Horvat, njegova sestra Ana, njen mož Imre Dončec in avtor članka Tibor Horvat

kapfenberški trgovini oče ne bi slovensko pogovarjal s prijateljskima, jih (prekmurski) mesar ne bi razumel in se ne bi mogli dogovoriti. Očetova mama (Spaudnji Šoulin Nani) je bila zelo žalostna, da je pobegnilo toliko njenih otrok. Ko je videla mlajšega sina Vendela, da se je vrnil v Števanovce, je zelo jokala in

bilo v tistem času vseeno, ko so sinovi in hčere odšli zaradi kaotičnega stanja v državi, in niso vedele, ali jih bodo sploh še videle v življenju. Oče je z Vendelom Rūšičem in Jožefom Pinterjem odpotoval v Švico. Jožef Pinter je odšel naprej v Ameriko, kjer je imel sorodnike. Oče in Vendel Rūšič sta ostala v Švici. Očetova

Na žiriškem letališču letos junija. Oče s sestro Ano (z leve) in svakinjo

imel namen oditi v ZDA, da bi bil skupaj z bratom in sestro. Toda leta so minevala, oče bi se moral malo naučiti tudi angleško, da bi lahko iz Švice odšel v Ameriko. Najprej se je seveda učil nemško, navadil se je tudi švicarskega načina življenja, zato se je odločil, da bo ostal v tej državi. Torej leta 1956 so štirje – trije

Kapfenbergu. Usoda je verjetno predvidevala, da svojega brata in sestre dolgo ne bo srečal. Tudi ko sta se letos junija z mlajšo sestro srečala v Švici, sta večkrat obujala spomine na srečanje v Kapfenbergu. Materinščina – domanja rejč – jima je podarila zlata vredne trenutke.

Tibor Horvat

... DO MADŽARSKE

Madžarska bo predčasno odplačala dolg

Minister za nacionalno gospodarstvo Mihály Varga je v pismu obvestil direktorja IMF, da želi država predčasno odplačati svoj dolg. Madžarska je leta 2008 dobila od IMF-a 7,5 milijarde evrov posojila, zadnji obrok bi morala odplačati marca 2014. Zadnji obrok, in sicer 2,2 milijarde evrov, želi Madžarska odplačati do 12. avgusta 2013. Po mnenju gospodarskega ministrstva je to pomemben korak do tega, da bi se država financirala s finančnih trgov, obenem pa bo ta korak prihranil poplačilo obresti za IMF-posojila iz državnega proračuna. Opozicijski socialisti kritizirajo vlado, češ da zamenjuje poceni IMF-posojila z dražjimi posojili s finančnih trgov.

Več zaposlenih kot pred enim letom

Po podatkih Centralnega statističnega urada je bilo v drugem četrtletju letošnjega leta zaposlenih 55 tisoč ljudi več kot v enakem obdobju lani. Število zaposlenih je bilo tri milijone 931, kar pomeni, da je število zaposlenih naraslo za 1,4 odstotka. Število nezaposlenih je 449 tisoč, kar pomeni 10,3-odstotno brezposelnost. Boljše statistične podatke je pripisati zaposlovanju v javnih delih, kajti maja je bilo rekordno število (150 tisoč) delavcev zaposlenih v javnih delih.

Mednarodni likovni koloniji

Danes, 8. avgusta, se je začela v Slovenskem kulturnem in informativnem centru 12. mednarodna likovna kolonija, ki bo trajala do 14. avgusta. Na njej bo sodelovalo sedem umetnikov.

Od 11. do 18. avgusta bo Zveza Slovencev na Madžarskem gostiteljica Koroške likovne kolonije mladih, na kateri bo sodelovalo kakih dvajset učencev iz Italije, Avstrije, Slovenije in Porabja.

Te pa nagnouk, kak če bi se najslabše senje obrnoule na glavou: na tranki čista poluleg potoka, šteri je preseko Spoudnji vrej na dva tala, se je srejni julija postavio šift. Pa tou pravi: nej leseni, liki železni. Nikša slejd neje vodila do njega, nikši potači od avtojske prikoulice, kakšne so fejest daleč vkraj vozile male šifte na mordje, ranč se neje v travi poznalo, ka so ga prinesli na plečaj. Té šift je biu takški kak so šifti v cajtlingaj ali na televiziji. Rejsan, televizija ešče neje bila v farba, pa so itak vsi znali, ka je mordje plavo, pa še ka se v njega vsakši večer potaple tak velko sunce, štero nikak ne bi melo mesta nad Spoudnjom vrej.

»Lani je biu eti cirkus, gvüšno so šift eti pozabili,« so modruvali.

»Od lani bi že tazardjavo, ar je železen,« se drügi nejo dali.

»Kak pa te v mordji, štero je ešče soleno kcoj, ta nezardjaveo,« se je oglaso logar, šteri je znao praviti, ar mu je stari oča doj pripovedavo, ka so tüdi šifti, šteri lejko plavajo tüdi pod mordjom.

»Pa ne boš pravo, ka je té naš šift sé prišo z mordja kak krt? Ka je do sé kopo lükno, te pa nagnouk pokazov vö svojo glavou ...«

Či gli so vküper djali cejlo svojo pamet, štero so premo gli, pa bi itak bila za njo ešče solenka prevelka, je velka večina tak brodila, ka je té šift velka Boža kaštiga.

»Ta brodim, kak piše v Svetom pismi, ka de pa lejko takša zemeljska povoudenj, v šteroj de se rejšo samo Noe na svojom velkom šifti,« se neje dala doj poglednoti Aranka, štera je

tüj pa tam sküjala gospuodi župniki.

»Če de že tak, kak praviš, de té naš šift dosta premali, ka mo se lejko vsi na njega spravili, da de prejk bregov zraso naš potok,« se je pritekno kantor.

»Pred dnevi so eti kouli ojdli nekši lidgé, šteri se majo za Jehove priče, meni so dali svoje štenjé, v šterom čarno ne bejlom piše, ka do se rejšili samo od Boga vözbrani ...« je navejrala Aranka.

»Ti že ne boš, Aranka, ar nemaš samo kosmato pod pouptom, liki düšo tö,« jo je podraždjo školnik, šteroma se je ona svejtila tö, ar neje bila preveč prebrana.

»Kak koli, najboukše bou, ka pozovemo žandare,« se je oglaso kantor, »oni že poznajo slične regole, pa tüdi takšne sprave majo, ka lejko za cejli mejsec naprej napovejo, če se rejsan pripravle vesolni dež ...«

Po Spoudnjom vrej je grato pravi mali vijer: lidgé so se zaprli v iže, ništerni so celou doj zabili oukna, drügi so modruvali, ka je šift gvüšno doj spadno z eronplana, šteri lejko gnesden ta pelajo cejli cug, nej pa samo takšni mali čunaklin, šteri nosi najbolje čüdno ime: ka ga nišče ne vej niti vöpovedati: Beagle. Znali pa so, ka je té šift prineslo nin od tak daleč, gé ešče neje stoupila niti edna nouga s Spoudnjoga vreja.

Drügo nouč se je vužgo na šifti posvejt: tak drouven, kak če bi gor vužgo špico. Pa preme knilo se je neka tö. Nekša tenja odi po šifti, je šlou kak ogen po vesi, nekši moški, šteri nosi šiftmajstersko oubo pa srakico. Pa šteri stalno vliče pipo pa poglejüje nekam prouti ižam na pravom brejgi. Raz-

vedlo se je, ka je ešče mladi, či gli nosi keco, liki njegve oči, štere je skouzi rešpetlin vpamet vzejo logar, pa so tak kmično plave kak najbolje globšo mordje.

»Na, Marina, pa ešče ti pogledni,« je potisno svoji čerki rešpetlin v roké.

Skoron bi ji doj spadno: moškoga v šiftmajsterski srakici pa s pipo, od štere se neje loučo niti za minuto, so bile same plave oči. Pa nej samo: nin na pou pouti so se njene pa njegve oči celou srečale.

nigdar ne vejš, ka majo lüdski kak je on, za brejgom ... Lejko ma stoukrat tak plave oči kak Devica Marija, pa nišče ne vej, ka se mu pleté v glavej ...«

Nišče ne vej, ka se mu pleté v glavej, se je Marina s korbicom zavrtejla na petaj, logar pa zdigno rešpetlin, šteri se je, či gli ga je briso, skouz zarouso.

Ešče prlej kak je zavino v gostilno, so ga napadnili kak vukovdje. Kakšen je? Gé našo gesti? Kakšen guč ma? Kelko

»Ges pa itak brodim, ka se neka velkoga küja,« je kantor stoupo k oukni.

»V tvoji prazni glavej že nej,« se je zavrtejla Aranka.

»V tvoji tüdi nej,« ji neje ousto dužen, »se pa v Babjom kouti. Rejsan: v Babjom kouti je gračüvalo tak kmično, kak če se pripravla soudni den.

»Po süjom znankar ne more do svojoga mordja,« se je poškrabo logar. »Ne bojte se, nej trbej povoudnji više strej, ka bi zdignilo té mali šift. Gda ga že zdigne, te ga samo ta odnesé ...«

»Kak ga je tüdi prineslo ... Mogouče pa je po koga prišo, što zna?«

Logara je ob tom sfalilo: prebledno je pa si naroučo nouvo posanco, gda pa so mu začala od vina gračüvati mejka kolena, je na oukna že začo pikati prvi dež.

Šteroma pa neje bilou nej konca nej kraja.

Marina je nosila očove bataše, gda pa se je ešče bole vlejalou, je oustala na šifti cejlo nouč.

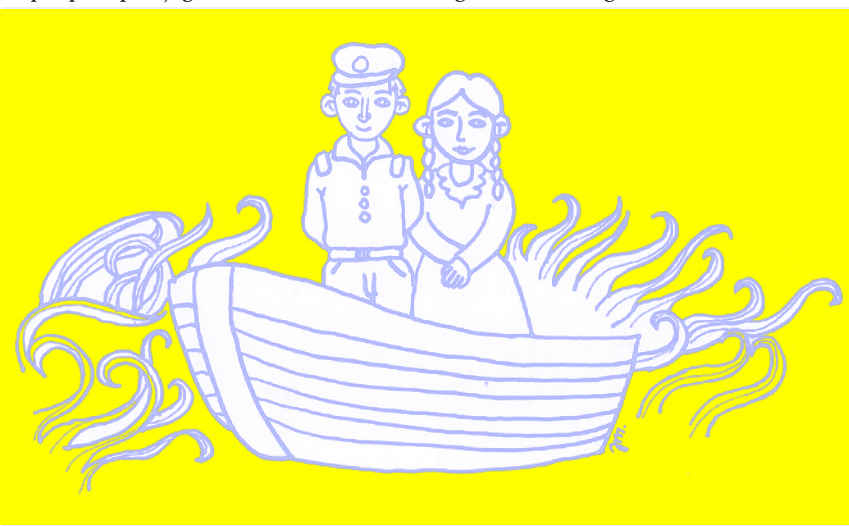
»Čütiš, kak se najni Beagle zible,« je položila glavou na njegve kosmate prsi.

»Tou je od mojoga srca, Marina,« jo je poboužo po licaj.

»Mogoče, pa itak najja nosi nekam daleč,« je goulou kak iz matere stoupila k okni.

»Nekam daleč,« je logar vkraj djao rešpetlin, v šterom je bila vgojno na mesti, gé je ešče tou nouč stao šift, samo ta zmendrana trava, štera neje gor stanola niti keden dnij po tistom, gda je potok pa sego samo do koulou, pripovejst o lejpi logarovi Marini, štero je odpelo šiftmajster – lidgé v Spoudnjom vrej pa oustali z dugimi nosami -, pa samo do glejznjov.

Kejpec kcoj narisala Mateja Jakopič.

»Vej nejsi slejpa, Marina,« ji je vkraj vzeo rešpetlin, gda se ji na čobaj namalo čista drouveni smej.

»Gvüšno je fejest zgübleni, oča,« ga je pocukala za rokav, »pa lačen tö.«

»Istino maš, šiftmajstri živajo od rib, v potoki pa so ešče bole drouvne kak žalod,« se je poškrabo njeni oča. »Pouleg toga je potok, kak vsakšo leto, skoron süji,« ji je dao na znanje.

»Ne moreva pistiti, ka de človek mrao od gladi, oča?« ga je prijela za rokou.

Bila je cejla meka kak angel: oča, s šterim sta samiva živela, ar je mati že pred lejtj odišla v varaš k nekšemi fiškališi, ji je samo pomigno, naj mu friško odnesé, ka je oustalo od njuvajnoga obeda.

»Ges pa mo pazo skouz rešpetlin, ka ti kaj ne včini, če de trbela, pa pridem ta s pükšo, ar

je star? Od kec pa kak je spoj prišo? Kam se je napouto? Boude rejsan velka povouden? Ma na šifti mesta za vse nas? Ma pükšo? Čaka kakšen drügi šift, šteri de mu pokazo do mordja? Se je Marine spoj dotekno? Gvüšno nej, ar je bole nedužna kak Sveta Marija, je odkimavo logar, či gli mu neje šlou v glavou, ka je nazaj prišla malo pred zordjo. Gvüšno nej, bi kantor dao rokou za njou v ogen, školnik pa ga je samo pogledno z bejlim, ar dekla, kak je Marina, gor zbidi tüdi mrtveca.

»Itak moremo pozvati žandare,« se je čednila Aranka, »té šiftmajster, za šteroga logar pravi, ka je bole krotek kak domači pes, lejko pogibi našo ves ...«

»Ka de pa z našim Vrejom, vej pa nejsmo vrejdnj poučeno-ga filejra,« je školnik skoron počo od smeja.

STARI AUTO TAM ZA BAUTO

Za bauto že lejta pa lejta stogi eden stari auto. Niške ne vej, sto ga je tam njau. Ranč tak niške ne vej, kak dolgo je že tam gé. Eni pravijo, ka tresti lejt, drugi, ka dosta duže. Pa tou tó niške ne vej, kakši auto je tou. Vsikši samo vej, ka je tou gé eden stari auto. Té stari auto pa eške kak dobro vej, kak je z njim gé.

Müja

Pravijo, ka ništerni lidge müje v glavej majo. Pa pravijo tou tó, ka so s takšnimi lidami nevoule. Tak, ka je nej dobro preveč müj v glavej meti. Nut v autoni müja tó leko nevoule dela. Tou auto zar za bauto eške kak dobro vej, eške pouni. Trno ga je bolelja tista müja. Na, zavolo müje ga je bolelo njegvo tejló.

Bila je sobota. Bila je lejpa sobota, nej preveč vrouča pa mrzla tó nej. Luigi, Lujzek je najprva poboužo svoj libleni auto. Potejm je garažo gor oupro. Auto je tavó odpelo. Autonove dveri je oprejte njau pa je šou doj zapejrat garažine dveri. Nut v auto se je vseu, doj zapro njegve dveri, se kcu zakačno, ga vužgo, potejm pa sta že na poštiji bila. Nej pet minutov minoulo, gda je začnola lejtati. Gda je začnola lejtati müja. Neje bila nej velka pa nej mala. Ranč takša müja, ka nevoule dela. Najprva se je doj vsejla na glažojno, ranč tam, gde Lujzek tavó gleda. Neje vedo, ka aj naredi. Aj z eno rokou volan pisti pa go buje? Eške prva si je zgučo, ka aj naredi, že je müja odletejla. Je odletejla pa si na njegvi nous doj vsejla. Krepko je zmajüto z glavo pa je müje več nej bilou na njegovom nousi. Med roke na volan si je dola vsejla. Tam je sedejla, kak bi una auto pelala. Tou je zdaj Lujzeka trno svadilo. Vküper je počó z rokama, auto je v en kraj lüčilo, več je nej biu na poštiji, stavo se je v drejvi skrak nje.

Tou je potejm tak vóvidlo, ka se je auto küšüvo z drejvo, Luigi, Lujzek pa je pri njem biu na kolenaj. Je biu na kolenaj pa nemijlo djouko. Kak bi pa ovak bilou, vej pa je njegvi libleni auto biu tam naprej vcejlak nut vdardjeni. Pa bi auto tó djouko, če bi tou vedo delati. Bi djouko, ka ga je nebesko bolelo. Depa, djouko je samo naš Lujzek. Dugo je djouko, dolgo, dokejč so nej majstri prišli pa auto vópotegnoli. Odpelali so ga, ka ga popravimo, aj znouva vóvidi, kak prva. Lujzek pa je potejm doma djouko eške po tistom, gda je že zaspo.

Prišla je nedela. Vrajža nedela, ka majstri ne delajo. V nedelo delajo samo plebanoši, krčmari policajge pa eške stoj, samo majstri nej. Tou se njemi je nikak nej vidlo. Se njemi je nej vidlo, ka de njegvi libleni auto cejlo nedelo takši. De takši betežen. Gda si zdaj auto zar za bauto od toga brodi, ga tam naprej neka začne smijcati. Kak bi se znouva nut v drejvo zaletó. Kakoli, Lujzek je vsikši den po slüjžbi odo gledat, kak je gé z njim. Kuman na tretji den je pri majstri na rejđ prišo. Dva dni so ga popravljali. Dva dni so ga klepali, brüjsili pa farbali. Pa gda je tou vse plačati mogo, je Luigi, Lujzek znouva djoukati začno.

Eške cejli skuznati ga je domou pripelo. Nut v garažo ga je zapro, dveri trikrat doj zasüno pa ga dolgo, dolgo nej več na poštijo postavó. Ka pa tista müja? Ge ne vej, leko, ka si je kakši drugi auto najšla, ka de tam tadale nevoule delala. Leko pa se je tak postrašila, ka je več nej v eden auto nej nut odletejla. Nej kak ta, ka je ranč zdaj v stari auto zar za bauto prišla. Stari auto bi jo pito, če je una bila tam davník nazaj, gda sta z Lujzekom nesrečo mejla. Bi jo pito, depa, un ne vej gučati. Pa če bi vedo, bi njemi müja nej nazaj vejđla prajti, ka una tó ne vej gučati. Tak je leko samo sejdla na njegovom volani ranč na tistom mesti, kak je inda svejta tista nesrečna müja sejdla.

Miki Roš

»V srcu bom vedno ostala Sakalovčanka ...«

V Sakalovcih so imeli julija vaški dan. V kulturnem programu so nastopile ženske iz Farkašovec. Med njimi je nekdanja Sakalov-

bro tudi zaradi gibanja, saj na delovnem mestu ponavadi samo sedim in se nič ne gibam.«

- Gledala sem slike in vi-

čanka Nikoleta Vajda Nagy, ki zdaj živi v Farkašovcih.

- Niki, kako je prišlo do tega, da si se včlanila v to plesno skupino?

»Decembra sva se z možem preselila iz Monoštra v Farkašovec. Ženske, ki so že prej plesale, so me nekje februarja, marca povabile, naj se jim pridružim in se včlanim v plesno skupino v vasi. Nisem vedela, kaj naj počnem. Potem sem se odločila, da bom poskusila. Na vaje smo začele hoditi junija in mi je bilo zelo všeč, da so bile vse prijazne do mene. Zelo sem vesela, da je bil moj prvi nastop z njimi v moji rojstni vasi, v Sakalovcih. Moram priznati, da sem se malo bala, saj me tam vsak pozna. Na koncu pa so nas pohvalili, tako da smo bili veseli. Kot sem pa povedala v Sakalovcih, moj dom je že v Farkašovcih, čeprav bom v srcu za vedno ostala Sakalovčanka.«

- Kot sem slišala od vaščanov, so te zelo čakali. Kakšne plesne pa se učite?

»Učimo se bolj moderne plesne, ki so danes priljubljeni. Takšen ples je npr. kankan. Zelo uživam na vajah in v druženju z drugimi ženskami iz vasi. Osebnó mi je do-

bró, da ste imeli na nastopu več oblek. Te si morate priskrbeti sami?

»Ja, najprej se kupi material, potem pa obleke sešije naša vodja skupine. Ko dobimo za kakšen nastop denar, potem kupimo material in skupaj naredimo obleke.«

Kolikokrat imate vaje?

»Tedensko eno uro. Pred nastopom v Sakalovcih smo hodili tedensko dvakrat, ker smo imeli malo časa za to, da se naučimo nove plesne.«

- Avgusta bo tretje leto, odkar si se poročila. Tako si prišla iz Sakalovec v Monošter in nato v Farkašovec. Zakaj si se odselila v Farkašovec?

»Z možem sva živela v Monoštru pri tašči in tASTU. Hotela pa sva na svoje in sva začela iskati hišo, ki bi jo lahko kupila. Na žalost pa je vmes umrla babica mojega moža in je tašča ponudila, da če hočeva, se lahko preseliva tja. Mojemu možu je bila ta vas vedno všeč, jaz pa je še nisem tako poznala. Lani poleti sva začela hišo obnavljati in 9. decembra sva se preselila.«

- To pomeni, da sta za bo-

žič že bila v svoji hiši?

»Ja. Prvi teden je bilo še mrzlo, ker prej nismo toliko kurili. Vesela pa sva bila, da sva na svojem. Parkiranje je tudi trajalo nekaj časa, ker sva imela vse v škatlah.

23. decembra, ko imam jaz rojstni dan, sem povabila vso družino: moje starše, sestro, brata, moževe starše in njegovo sestro z družino. Takrat sem kuhala prvo kosilo v naši hiši. Za božič je bilo zelo lepo, da sva bila sama, imela svoje božično drevo, ki sva ga sama okrasila.«

- Rada si v svoji kuhinji?

»Zelo rada kuham in pečem. To je bilo že prej tako. Veliko stvari sem se naučila od mame, nekaj pa tudi od tašče. Včasih, ko česa ne vem, pokličem mamo ali mogoče taščo in prosim za pomoč. Moja mama pa se vedno šali z mano in mi reče: Vidiš, kako dobro jaz skuham po telefonu. Moj mož, kot vsi drugi moški, ima rad svoj želodec in z veseljem kuham zanj.«

- Kdaj imaš čas za kuhanje in pečenje?

»Malo je težko, ker velikokrat delam tudi ob koncu tedna. Ponavadi kuham v petek in ob koncu tedna, ko sem doma. Med tednom pa z možem jeva v službi.«

- Kaj pa domači, jih malo pogrešaš?

»Ja, zdaj sem malo oddaljena od svoje družine, ampak jih vsak teden obiščem. Z mamo pa se vsak večer pogovarjava kakšnih 10-15 minut. Veliko mi pomeni, da se še lahko vračam domov. Ko sem na obisku in se že odpravljam nazaj v Farkašovec, kjer je sedaj moj dom, mama vedno stoji pri vratih in mi maha, dokler ne pridem do konca ulice.«

Martina Zakoč

6.45 POLETNA SCENA, 7.15 ODMEVI, 8.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.30 2012, LETO NIČ...

PETEK, 09.08.2013, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI INFOKANAL, 8.00 ZABAVNI INFOKANAL, 14.40 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 15.25 IMAGO SLOVENIJE...

SOBOTA, 10.08.2013, I. SPORED TVS

6.10 ODMEVI, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 9.30 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 10.15 TEŽKO JE BITI VODJA...

SOBOTA, 10.08.2013, II. SPORED TVS

9.00 SKOZI ČAS, 9.35 POLETNA SCENA, 10.05 OPUS: 200-LETNICA ROJSTVA RICHARDA WAGNERJA...

NEDELJA, 11.08.2013, I. SPORED TVS

7.00 ŽIV ŽAV, 10.10 MINUTA V MUZEJU: PAUL CÉZANNE: KVARTOPIRKA, 10.15 DEDEK V MOJEM ŽEPU...

NEDELJA, 11.08.2013, II. SPORED TVS

7.20 SKOZI ČAS, 8.00 POLETNA SCENA, 8.25 DVANAJST: REBECCA HORN, 9.05 GLOBUS, ZUNANJEPOLITIČNA ODDAJA...

PONEDELJEK, 12.08.2013, I. SPORED TVS

6.55 POLETNA SCENA, 7.25 UTRIP, 7.40 ZRCALO TEDNA, 8.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.35 2012, LETO NIČ...

22.00 ODMEVI, VREME, SPORT, 22.50 POLETNA SCENA, 23.20 PLATFORMA: 55. BENEŠKI BIENALE...

PONEDELJEK, 12.08.2013, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI INFOKANAL, 8.00 ZABAVNI INFOKANAL, 12.10 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 13.50 INTERVJU: JOŽE KOZINA...

TOREK, 13.08.2013, I. SPORED TVS

6.45 POLETNA SCENA, 7.15 ODMEVI, 8.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.20 MOJA SOBA: TAJDA, 10.45 2012, LETO NIČ...

TOREK, 13.08.2013, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI INFOKANAL, 8.00 ZABAVNI INFOKANAL, 12.50 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 15.00 LJUDJE IN ZEMLJA...

SREDA, 14.08.2013, I. SPORED TVS

6.45 POLETNA SCENA, 7.15 ODMEVI, 8.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.00 SANJSKA DEŽELA: BELI KRIZ, RAZISKOVALNO-POTOPIŠNA SERIJA...

SREDA, 14.08.2013, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI INFOKANAL, 8.00 ZABAVNI INFOKANAL, 13.05 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 15.15 TO BO MOJ POKLIC...

ČETRTEK, 15.08.2013, I. SPORED TVS

5.55 POLETNA SCENA, 6.20 ODMEVI, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 8.40 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 9.25 2012, LETO NIČ...

ČETRTEK, 15.08.2013, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI INFOKANAL, 8.00 ZABAVNI INFOKANAL, 12.30 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 14.10 EVROPSKI MAGAZIN...

Poletni utrinek

PESKOVCI (ZAČASNA) VAS ŠTORKELJ

Na vprašanje, kaj jih je toliko prineslo na peskovske travnike ograde, so štorklje molčale; ali zato, ker vprašanja niso razumele, ali zato, ker spraševalec ni razumel njihovega odgovora...

Travniki, na katerem se je zbralo največ, več kot deset štorkelj.

ki naj bi se – tako poznavalci – ločili od staršev po snežno belih nogah, medtem ko imajo odrasle štorklje rumene noge. Peskovci, občasno pa tudi Petrovci, so bili kar nekaj dni prava pravcata evropska vas štorkelj...

Zelo verjetno pa so v Peskovce priletele štorklje iz bližnjega Baján-senya, kjer je na električnih drogovih blizu deset gnezd, v katerih

Štorklje so se zbirale tudi na strehi transformatorja in na kandelabrih/cestnih svetilkah, od koder so oprezale, kako do rib v manjšem ribniku.

je bilo tudi letos lepo število mladičev. Ker je v domačem kraju in neposredni okolici zmanjkalo hrane, so se napotile na travnike, kjer so našle kaj za v kljun oziroma želodec: kobilice, droben mrčes, morda kakšno žabo...

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek Glavna in odgovorna urednica Marijana Šukić

Naslov uredništva:

H-9970 Monošter, Gárdonyi G. ul. 1., tel.: 94/380-767;

e-mail: porabje@mail.datanet.hu

ISSN 1218-7062

Tisk:

TISKARNA KLAR

Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Ministrstva za javno upravo in pravosodje (KIM) ter Urada RS za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU15

1174 7068 2000 1357 0000 0000,

SWIFT koda: OTPVHUHB